

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An iuramentum habeat vim confirmandi contractus factos contra prius
iuramentum. §. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

omnia implicentur. At officio iudicis succurritur metu passio, & contractus rescinditur. Sanch. lib. 4. de matrimonio disputat. 9. num. 5. Gutierrez de matrimonio cap. 76. num. 7. Ad secundum concedo illis tantum textibus dari Iuramenti relaxationem, & contractus rescissionem ob metum grauem; inde tamen non inferitur, si metus leuis addit, dari non posse relaxationem præcipue cum Textus in cap. sollicitè, & cap. accepta de restitutione spoliarorum & Authentic. Sacramentis puberum, pro confirmatione contractus, spontaneum Iuramentum exposculauerint; quod absolute non est, quod metu leui præstitum fuerit. Ad tertium dico metum leuem facile inueniri, & facile tolli posse, eaque de causa in iudicio non admittitur actionem, ad rescindendum ea, quæ illo metu facta fuerint. Sed quia in foro conscientie adest obligatio, ea rescindendi; ea de causa Iuramentum relaxari potest.

§. VII.

An Iuramentum habeat vim confirmandi contractus, factos contra prius Iuramentum.

S V M M A R I V M.

1. Contractus qui secluso iuramento validi sunt Iuramento firmantur, etiam si contra prius Iuramentum fiant.
2. Explicatur textus in cap. dilecto filio de præbendis.
3. Quid de actibus omnem suam firmitatem à Iuramento recipientibus? Plures censent valere.
4. Quid sentendum sit, ubi distinctione respondetur.
5. Apponitur duplex limitatio superiori doctrinæ, & reuocatur.

Indistinguenda sunt duo actuum genera, primum illorum, qui secluso Iuramento firmitatem habent. Secundum, qui à Iuramento forniuntur firmitatem. Si loquamur de actibus secluso Iuramento validis, quorumque valor pendet ex sola voluntate disponentis, validi sunt, & firmi; tamen si prius Iuramento aduersentur. Est communis sententia, ut videre est in Couarr. de pactis 2. p. §. 2. Gutierrez de Iuram. cap. 1. n. 81. Anton. Gon. leg. 57. Tauri num. 58. Matienço leg. 3. Gloss. 13. tit. 10. lib. 5. compilation. Sanch. lib. 6. de matrimonio disputat. 13. num. 5. & per totum, & lib. 3. in Decal. cap. 12. num. 31. Ratio est manifesta: Quia per Iuramentum non admittitur iurantis potestas faciendi actum, quem alias validè facere poterat, sed solum ne licitè faciat; ut probat expressè. Text. in leg. si quis, in princ. testament. vers. nemo ff. de legatis 3. ibi. Nemo eam sibi potest legem dicere, ut à priore ei recedere non liceat. Exemplis doctrina comprobatur. Primò. Constituiti procuratorem; iurasti non reuocare, reuocas; tenet reuocatio; quamuis peritius ex illius animo nunquam reuocandi iurasti. Sic Gloss. celebris in cap. vlt. de procuratoribus in 6. Matienço d. Gloss. 13. num. 3. Sanch. lib. 6. disp. 13. num. 5. Gutierrez. num. 80. Antonius Gomez num. 58. Secundò iurasti puella sponsalia; contractus cum alia matrimonio; actus tenet, ut deciditur expressè cap. licet, de sponsalibus, & tradunt omnes. Tertio promissisti sub Iuramento vendere agrum Petro; vel forte vendidisti; sed non tradidisti; alteri vero vendidisti, & tradidisti; Tenet hæc secunda venditio, & constat ex leg. quæritur Cod. de rei venditione & leg. traditionibus Cod. de pactis, & probat laud Couarr. de pactis 1. p. §. 4. num. 2. & 4. Decret. 1. p. cap. 5. num. 9. & 10. Azor. lib. 1. institucionum moral. cap. 9. quæst. 3. Matienço d. Gloss. 13. num. 4. Sanch. lib. 3. sum. cap. 17. num. 17. Excipiunt Couarr. Sanch. & alij, nisi prior cui est res vendita sub Iuramento admoneat venditorem extrajudicialiter, ut Iuramentum seruet; & de non seruando appellet apud iudicem Ecclesiasticum, tunc enim venditio secunda est nulla, ut potest facta pendente appellacione. Quarto, communiter adducitur confessio secundi testamenti aduersus primum iuratum, quæ ex communi sententia valida est, ut multis allegatis probat Couarr. in Rubric. de testam. 2. p. n. 5. Gutierrez. de Iuram. 2. p. cap. 1. in num. 2. Antonius Gomez lege 3. Tauri num. 95. & clarè videtur decidi lege regia 25. tit. 1. partit. 6. ibi. Ningun ome pueda fazer testamento tan firme, que no lo pueda desque mudar, quando guisere, facta el dia que muera. Non igitur ex Iuramento non reuocandi testamentum, constituitur testamentum irrevocabile; aliis exemplis hoc ipsum confirmari poterat. Sed hæc sufficiant.

2. Solum obici potest. Text. in cap. dilecto filio 25. de præbendis. & dignitat. Vbi occasione electionis duorum ad vnum canonicatum, & præbendam dicitur. Quanquam interdum hi, ad quos spectat electio de communi assensu augmentare valeant numerum præbendarum, quoddam ius speciale de nouo creando; nisi forte statutum aliquod obuiare, quod esset Iuramento firmatum; vel cui sedis Apostolicæ confirmatio accessisset: huiusmodi clausula prohibitionis adiecta. Ut si quidquam contra id fieret, non valeret. Colligitur ergo ex hoc textu Iuramentum reddere actum nullum, qui aliis se-

cluso Iuramento validus esset. Validè namque angere numerum Canonicorum possent. Ob hanc obiectionem plures Doctores, quos refert Sanch. lib. 3. sum. cap. 12. num. 33. Censent actus speciales, quorum Laici incapaces sunt, contra prius Iuramentum factos, nullos esse. Sed certè absque vilo fundamento procedunt. Alias Episcopus iurans non reuocare vicarium, eum reuocare validè non posset; & iurans non reuocare licentiam audiendi confessionem, nulla esset subsecuta reuocatio. Quod non est dicendum. Quia Iuramento non admittitur facultas variandi actum alias mutabilem; præcipue cum satis tritum sit Iuramentum sequi naturam actus cui adheret. Neque argumentum desumptum ex cap. dilecto illum vim habet. Nam illa verba fuerunt proposita à parte contraria, ad infirmendam electionem; quibus tamen non fuit nixus Pontifex, ad illam iram definiendam. Pontifex autem illam electionem irritauit, quia fuit electio duorum ad vnam præbendam sine distinctione. Quod erat contra Turon. Concilium; ibi allegatum. Neque Canonici intenderunt præbendam diuidere, & numerum augere; fortè id non poterant, neque ex textu contrarium colligunt. Neque Pontifex definiit, an si Canonici Iuramentum præstitissent, non augendi numerum, sibi præiudicare possint. Sed id intactum reliquit. Sed gratis concessio, quod allegationem illam Pontifex approbaret, & ob eam causam infirmaret electionem dicendum esset, non potuisse illos Canonicos numerum Canonicorum augere; non quia aduersus Iuramentum de non augendo procedebant; sed quia procedebant aduersus statutum in fauorem Ecclesiæ & boni communis à se factum, cui derogare non poterant. Dupliciter qualibet communis inquit Couarr. de pactis 2. p. §. 2. num. 5. vers. ego vero statueret potest, primo in vii utilitatem, alterius, seu boni communis, priori statuto, etiam Iuramento firmato; & à Papa confirmato derogare poterit ex cap. cum accessissent de constitutionibus. Imò etiam si esset cum clausula irritante ex Textu in cap. statutum §. in nullo, & §. vltimo de rescriptis in 6. Vbi permittitur eis, in quorum fauorem latum est decretum cum clausula irritante derogare. Consentit Sanchez lib. 3. sum. cap. 15. n. 6. Secundò statueret potest in fauorem boni communis, cui statuto nequei communitas derogare. Quia ratione iuris acquisite sibi sublata est potestas aliter disponentis. Sic Sanchez & Couarr. suprà. Sit ergo certum actum alias validum non reddi inoffensum ex eo, quod fiat contra Iuramentum.

3. Verum si de actibus, qui omnem suam firmitatem accipiunt à Iuramento, sermo sit, maior est dubitatio, an si fiat contra prius Iuramentum validi sint, & firmi Iuramento confirmati. Verbi gratia iurasti, non alienare fundum dotalem; neque hæreditati paternæ renunciare alienam; vel renunciatum Iuramento alienationem & renunciationem factam confirmari; eritne alienatio vel renunciatio valida?

Graues Doctores censent, valere. Sic Antonius Gomez leg. 53. Tauri num. 58. Suarez lib. 2. de Iuramento cap. 30. d. num. 4. & eam probabiliter reputat Sanch. lib. 3. in Decal. 1. 2. num. 8. Mouentur: quia ex Iuramento priori non alienandi non est tibi sublata facultas alienationis faciendæ & Iuramento confirmandæ. Nam Iuramentum prius solum videtur impedire, alienationem licitè facere; non tamen si facias, quod valida sit. Nam si aliqua ratione id impedire posset, est contra impedire vires Iuramenti necessarij ad valorem alienationis. At Iuramentum non alienandi non contradicit Iuramento non reuocandi alienationem factam. Aliud enim est, alienare; aliud non repetere alienationem. Ergo Iuramentum non alienandi, non contradicit Iuramento, de non repetendo alienationem. Ergo non impedit eius vires.

4. Pro resolutione aduerte; tripliciter posse mulieres Iuramentum facere, non alienandi fundum dotalem; non donandi coniugi; non renuncianti paternæ hæreditati. Primo in gratiam & fauorem hæredem, & successorum. Secundò in honorem Dei, ut inde aliquas elemosynas, & pia opera præstent. Tertio in propriam utilitatem, ut commodius vivant.

Si in propriam utilitatem primum Iuramentum factum est, censet verissimum esse, alienationem factam validam esse; & absque vilo periculo Iuramento confirmari quia actu ipso alienationis renuncians Iuramento, quod in tui utilitatem præstitisti; censetur enim factum esse sub hac tacita conditione; nisi contrarium tibi vellet esse iudicaueris. Sic Sanchez lib. 3. sum. cap. 12. num. 39. in fine. Antonius Gomez leg. 52. Tauri num. 58. Et idem est si Iuramentum, de non alienando, factum sit in gratiam hæredum, & successorum, & non sit acceptatum. Nam ante acceptationem reuocari pro libito potest; & ipsam alienationem censetur reuocatum. Sic Sanch. illo cap. 12. num. 39. Et consentit ex parte Suarez, quatenus censet alienationem validam esse; contradicit tamen, sed immerito; in eo quod existimet, periculum committi in sic alienando.

Verum si Iuramentum non alienandi, in gratiam alterius factum sit, & ab eo acceptatum. Communis sententia defendit, alienationem inuvalidam esse, inuvalidamque Iuramentum, eam confirmans. Sic tenent post alios relatores Couarr. de pactis 2. p. §. 2. num. 4. Gutierrez de Iuramento 1. p. cap. 1. num. 87.

cap. 3. num. 14. Suarez lib. 2. cap. 30 num. 10. Antonius Gomez lege 52. Tauri num. 58. vers. 1. Sanch. lib. 6. de matrimonio disp. 13. num. 6. lib. 3. sum. cap. 12. num. 39. Bonacina tom. 2. disp. 4. punct. 6. in fine. Ratio est clara; quia alienatio vices habere non potest, nisi Iuramento firmetur. At alienatio praedicans tertio firmari non potest Iuramento; cum Iuramentum non obliget in tertio praedicationem, cap. quammis pactum de pactis in 6. Ergo illa alienatio, quae est contra Iuramentum, non alienandi, vices habere non potest. Vt pote praedicans tertio, cui est ius quaesitum ex Iuramento accepto. Haec ratio conuincit, esto solum simplici promissione accepta obligatus esset, non alienare; quia iam alienatio cedit in praedictum tertij; & consequenter Iuramentum illam confirmat. Sic Covarruias Sanch. Suar. supra.

At si Iuramentum, non alienandi, intuitu pietatis praestitissimae: credo probabilis, alienationem inualem esse: quia est inualem Iuramentum illam confirmans. Sic expressit Sanch. lib. 6. disp. 13. de matrimonio, n. 5. Bonacina Couarr. Gutier. & alij. Generaliter loquentes non valere alienationem neque Iuramentum contra prius Iuramentum. Ratio est: quia alienatio ad sui firmitatem indiget Iuramento, sed Iuramentum firmare non potest alienationem inquam, & illicitam, non enim Iuramentum est vinculum iniquitatis. At illa alienatio iniqua est, vt pote contra Iuramentum facta. Ergo firmare non potest illam alienationem; quid enim est firmare alienationem, nisi velle, & promittere alienationi persistere? Sed iure persistere alienationis iniquae est iniquum. Ergo non potest esse Iuramentum obligatorium. Adde: Non solum alienationem contrariam esse priori Iuramento; sed etiam ipsum secundum Iuramentum, & ipsius immediatum obiectum. Nam iurans non alienare iurat, se non facturum alienationem veram, & validam. Sed alienatio vera, & valida continet essentialiter, tum alienationem, tum Iuramentum alienationi non contrariendum. Ergo non solum materialis alienatio, sed Iuramentum, non contrarium esse alienationi, contrarium directè priori Iuramento; ac proinde committitur periculum. Nequit ergo ex periculo alienatio confirmari.

5. Dupliciter superior doctrina limitari solet, primò: ne procedat, cum is, in cuius fauorem praestas alienationem, inuincibiliter ignorat, vt Iuramento obstrictum esse, ad non alienandum. Quod in dubio praesumendum est. Nam equum non est, vt absque culpa crearetur alienationis illiusque valore, & fructu. Sic Antonius Gomez lege 52. Tauri num. 58. Antonius Gag. in communibus opinionibus lib. 2. tit. de iurando conclusio 1. num. 6. & alij plures relati à Sanch. lib. 6. de matrimonio disp. 13. n. 7. & lib. 3. sum. cap. 12. n. 42. Gutier. de Iuramento 1. p. cap. 1. num. 88. Dicens non esse ab ea recedendum in iudicando, & consulendo; esto in rigore contraria veniat sit. Sed iure optimo hanc limitationem recitunt Couarr. de pactis 2. p. §. 2. num. 4. Seraphinus de privilegijs Iuramenti privileg. 75. num. 51. Martiengo lib. 5. compilation. tit. 10. leg. 3. Gloss. 13. num. 9. Sanch. locis allegatis, & alij apud ipsos. Quia ignorantia illius, in cuius gratiam praestas alienationem, impedire non potest periculum, quod in alienando committit. Quo stante nequit alienatio confirmari.

Secundò limitatur, ne procedat cum malitiosè priori Iuramento se obstrictum; vel dolo tacuisti tempore alienationis. Nam tunc ratione doli commissi contractus firmatur. Sic Martiengo Couarr. & Gutier. supra, & addit Gutierrez illo e. r. num. 89. Est, optimam cautelam in iis alienationibus, alienationem cogere, iurare non solum alienationem; sed quod Iuramento obstrictus non sit ad non alienandum. Nam posito hoc Iuramento dolo se procedit, si forte Iuramento inueniatur obstrictus; & consequenter alienatio confirmabitur. Ceterum omnino dicendum est, alienationem firmam non esse; quia huiusmodi dolo non saluat à periculo alienationem, & Iuramentum ei apposuit. Bene tamen ratione doli obligatur alienans ad interesse; sicuti si alienatio effectum haberet. Sic Sanch. lib. 3. Decal. cap. 12. num. 41. in fine.

PUNCTVM X.

Vtrum tanta sit obligatio Iuramenti, vt non detur locus compensationi?

SVMMARIVM.

- 1. Propōitur prima sententia negans se posse vti compensatione.
- 2. Communis est sententia affirmans.
- 3. Limitant aliqui, vt procedat in debitis post Iuramenti obligationem contracti, sed in contractis tempore Iuramenti. Non admittitur limitatio.
- 4. Quid si expressam intentionem haberes non vtenli compensatione? Alij affirmant. Alij negant, conciliantur.

- 5. Fit satis argumentis num. 1. praepositis.
- 6. In quibus rebus non detur locus compensationi?

Punctum difficultatis in eo versatur: an promittens sub Iuramento pecuniam soluendam vti possit compensatione tantumdem debiti, & sic excusari à solutione & à perituro.

1. Prima sententia & satis communis negat. Sic Innocent. Ioann. Andreas, Anton. Felius, & alij in e. administram el. 1. de iurando quos refert & sequitur cum alijs pluribus Gutier. 3. p. de Iuramento cap. 6. num. 5. & 7. varijs rationibus eam comprobant.

Primò ex textu (qui videtur expressus) in cap. ad nostram de iurando el. primo. Vbi accipientes mutuo pecuniam, & concedentes creditori in pignus qualdam possessiones, iurant, nullum grauamen se esse illaturos circa eas possessiones, & reditus, quo vsque et mutuatam pecuniam persoluerent. Quo Iuramento non obstante antequam creditor mutuatam pecuniam perceperit, excommunicatione coactus est possessiones, & reditus in pignus sibi datos reddere mutuatarij. Summus verò Pontifex mandauit Archiepiscopo Rothomagen. qui censuram tulit, vt cum à censura absoluit, accepta prius ab eo sufficiente cautione, quod eius mandato stabit. Deinde impetravit, vt mutuarij restituant redditus, & possessiones mutuantij, quo vsque pecunia mutuatam persoluerit; ne in perituro perirent, molestiam mutuantij inferentes. Postremò praecipit, vt postquam pecunia fuerit integrè soluta, mutuantem moneat, vt quidquid ultra sortem constitit, recepisse; id totum mutuatarij restituat. Quod si parere noluerit; iterum excommunicationis sententia innotet; quo vsque opere compleat. Haec in illo cap. Ex quo videtur inferri, iuramentum absolute solvere debitum, vti non posse compensatione; neque ei in debitis iuratis suffragari posse hanc exceptionem, si quidem iis mutuatarij non permittitur computare in sortem fructus, quos mutuantis ex pignore sibi dato recepit; sed eis praecipitur pecuniam soluere, sicut iurant. Et postea quod repetere possit, quidquid ultra sortem constitit, mutuantem recepisse.

Secundò probatur ex Glossa communiter approbata in leg. si pecuniam verbo necesse habens ff. de conditionibus cau. das. Vbi obligatus ad factum sub Iuramento non satisficit si praeter interesse. Quia interesse non venit ex natura primordialis obligationis, sed ex mora. Vt multis comprobatur Couarr. de pactis 1. p. §. 4. num. 6. Antonius Gomez 2. tom. variarum cap. 2. num. 10. Gutier. 1. p. de Iuramento cap. 39. num. 6. At debitum compensandum non venit ex obligatione Iuramenti, sed ex alia obligatione distincta, & Iuramento accidentali. Ergo obligatio Iuramenti cum illo debito compensari non potest.

Tertio non potest Iuramentum per aequiuales impleri; sed necessariò videtur implendum in specifica forma; eo quòd nemo obligatur rem suam, seu sibi debitam commutare. Quapropter in §. 1. instituitur. quibus modis tollatur obligatio; dicitur obligationem tolli soluto eo, quod debetur, vel dando aliud pro alio consentiente creditore. Ergo à contrario sensu non consentiente creditore; etiam si detur aliud pro alio, non soluitur. Ergo iurans soluere centum sibi mutuatam, non soluit remittendo alia centum creditore non consentiente. Ergo Iuramento compensatione non satisficit. Confirmo, compensatio non est vera, sed ficta quaedam solutio vt testatur Pomponius lege 3. ff. de compensationibus ibi. Interest nostra potius non soluere quam solutum repetere. Sentit ergo consultus, compensationem solutionem non esse. Confirmo secundò: in debitis privilegiatis, vt in deposito non admittitur compensatio, leg. penult. Cod. de depositionibus leg. ult. Cod. de compensationibus cap. fin. §. sane de depositionibus leg. 27. ad finem tit. 14. partia 5. Ergo signum est, non esse veram, & propriam solutionem. Deinde depositarius vti non potest compensatione propter maximam fidem, quam tenetur deponenti seruire, vt dixi Gloss. in leg. ob negotium ff. de compensationibus. Ergo à fortiori iurans vti non poterit compensatione; cum maiori & nobiliori fide teneatur, Deo promissum seruare.

Quartò si compensationi esset locus in debitis iuratis; qui sub Iuramento promissit, vsuras soluere; possit vti compensatione; si non omnino antecedenter, tamen cum mediam quantitatem vsurarum soluisse, v. g. Promissit centum vsurarios soluis quinquaginta; posses vti compensatione, & non soluere alia quinquaginta. Contrarium autem videtur constare ex cap. debitorum de iurando, & alijs s. p. repetitis. Vbi iurans soluere vsuras, ne periturus existat, te secur, eas in integrum soluere, & postea poterit repetere, si velit. Non ergo in debito iurato admitti potest compensatio.

2. Verum affirmatiua sententia, iurantem scilicet soluere debitum, posse vti compensatione; eamque exceptionem apponere posse, cum debitum soluere impetatur, defenditur communiter à Legistis & Theologis, mihi probabilior videtur. Sic Bartol. leg. amplius ff. rem raiam habere. Panormitanus in supra dicto cap. ad nostram. Baldus Cumanus, Faber. & alij quos refert & sequitur Couarr. de pactis, p. §. 5. n. 9. & 10. Petrus Nauarr. lib. 3. de restitutione c. 1. par. 4. dub. 9. num. 341.

